

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 542/2013-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. októbra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť D. K., T., t. č. vo výkone trestu H., zastúpeného advokátom JUDr. J. C., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 24/2008 a jeho rozsudkom z 28. januára 2009, postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 109/2009 a jeho uznesením z 13. decembra 2012 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 24/2013 a jeho uznesením z 30. mája 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. augusta 2013 doručená sťažnosť D. K., T., t. č. vo výkone trestu H. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 24/2008 a jeho rozsudkom z 28. januára 2009, postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 109/2009 a jeho uznesením z 13. decembra 2012 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 24/2013 a jeho uznesením z 30. mája 2013.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 6 T 24/2008 z 28. januára 2009 uznaný vinným zo spáchania (v bode 1) trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1 a 4 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), (v bode 2) trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1 a 3 Trestného zákona a (v bodoch 3 a 4) pokračovacieho trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1 a 4 Trestného zákona, za čo bol odsúdený na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov so zaradením na jeho výkon do prvej nápravnovúchovej skupiny. Sťažovateľovi bol zároveň uložený trest zákazu činnosti – vykonávať podnikateľskú činnosť a akúkoľvek činnosť spojenú s hmotnou zodpovednosťou na dobu 7 rokov, ako aj peňažný trest vo výmere 60 000 € a pre prípad jeho úmyselného zmarenia náhradný trest odňatia slobody vo výmere 2 roky.

Sťažovateľ rozsudok okresného súdu napadol odvolaním, o ktorom krajský súd uznesením sp. zn. 5 To 109/2009 z 13. decembra 2012 rozhodol tak, že ho podľa § 319 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol.

Proti uzneseniu krajského súdu (a postupu okresného súdu) podal sťažovateľ dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), g), h) a i) Trestného poriadku, ktoré však najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tdo 24/2013 z 30. mája 2013 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Podľa názoru sťažovateľa okresný súd, krajský súd a najvyšší súd svojimi postupmi a rozhodnutiami porušili jeho základné práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 2 ústavy) a súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na slobodu a bezpečnosť (čl. 5 ods. 1 dohovoru) a na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) a toto svoje presvedčenie odôvodnil takto:

«Ústavný súd SR je... oprávnený a povinný preskúmať skutkové zistenia a právne závery, ku ktorým dospeli Krajský súd Trnava a Okresný súd Trnava v trestnej veci sťažovateľa, a ktoré hodnotil aj NS SR, nakoľko vyvodené skutkové a právne závery sú zjavne neodôvodnené, arbitrárne, z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň majú za následok porušenie... princípov spravodlivého procesu, ktorých porušenie nebolo napravené ani v inštančnom konaní pred Krajským súdom Trnava a v konaní pred NS SR. ...

... je zrejmé, že prvostupňový ako aj odvolací súd sa uspokojili so skutkovým zistením obsiahnutým v obžalobe a nevykonali ďalšie kroky na odstránenie pochybnosti ohľadom ustálenia skutkového stavu, ktoré vyšli v priebehu konania najavo.

... Z vykonaného dokazovania... bola zistená aj nepochybná skutočnosť, že sťažovateľ bol konateľom obchodnej spoločnosti p. s. r. o. iba v čase skutkov popísaných v bode 1 a 2 obžaloby, pričom ani tieto skutky... nemožno v žiadnom prípade kvalifikovať ako trestnú činnosť, nakoľko obchody v nich popisované boli riadne zrealizované. Zdôrazňujeme aj skutočnosť, že súd pri rozhodovaní nevychádzal zo všetkých svedeckých výpovedí, do úvahy bral len výpovede svedčiace v neprospech sťažovateľa a tie, ktoré boli v jeho prospech... pri rozhodovaní o vine do úvahy nebral...

Na základe uvedenia len niektorých skutkových zistení v prospech sťažovateľa, ktoré vplynuli dokonca aj z vykonaného dokazovania, je tak nepochybné, že ustálenie skutkového stavu, t. j. vyvodenie skutkových záverov bolo založené na arbitrárnom postupe, ktorý spočíval len vo vyextrahovaní skutkových zistení v neprospech sťažovateľa, bez

zohľadňovania skutočností, ktoré preukazujú jeho nevinu. Skutkový stav zistený z vykonaného dokazovania, tak v žiadnom prípade neimplikuje skutočnosť, žeby sťažovateľ spáchal skutok, ktorý sa mu kládol za vinu a spôsobom uvedeným v texte skutkovej vety. Dané zistenie tak preukazuje, že skutkové závery obsiahnuté v odsudzujúcom rozsudku sú zjavne neodôvodnené, arbitrárne, z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň majú za následok porušenie sťažovateľovho práva na spravodlivý súdny proces, nakoľko účinky takejto interpretácie zisteného skutku a ich právne posúdenie nie sú zlučiteľné s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a slobodách...

Rozsudkom Okresného súdu Trnava... súd uznal sťažovateľa vinným zo spáchania skutku, ktorý sa mu kládol za vinu. K rovnakému záveru dospel aj Krajský súd Trnava. ... Obe tieto rozhodnutia sú ale poznačené nedostatkom logického, právneho zdôvodnenia viny a trestu sťažovateľa za skutok za ktorý bol odsúdený.

... Okresný súd Trnava založil odôvodnenie o vine sťažovateľa len na paušálnej citácii svedeckých výpovedí, ktoré boli v neprospech odsúdeného, pričom sa súd vôbec nevyjadril k dôkazom, ktoré vylučovali trestnoprávnu zodpovednosť sťažovateľa... Z odôvodnenia... nie je zrejme akým konaním presne mal naplniť sťažovateľ znaky objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu neodvedenia dane a poistného... ale rovnako aj znaky subjektívnej stránky skutkovej podstaty uvedeného trestného činu. ... v odôvodnení absentuje konkretizovanie konania páchatel'a, presne popísanie priebehu páchania trestného činu, opis vnútorného psychického vzťahu sťažovateľa ku protiprávnemu konaniu, ktoré sa mu kladie za vinu a jednak k výsledku tohto protiprávného konania, ktorý má za následok trestnú zodpovednosť, ktorá by odôvodňovala právny záver o naplnení subjektívnych ako aj objektívnych znakov skutkovej podstaty trestného činu, ktorý sa sťažovateľovi kladie za vinu.

Rovnako... aj Krajský súd Trnava svoje uznesenie... založil len na paušálnej citácii svedeckých výpovedí a strohom konštatovaní o vine sťažovateľa. Odvolací súd teda rovnako ako prvostupňový súd výrokovú časť rozsudku len prevzal z obžaloby a nezohľadnil v nej obranu sťažovateľa a ani okolnosti, ktoré svedčia o tom, že sťažovateľ nespáchal skutok, ktorý sa mu kladie za vinu. Odôvodnenie krajského súdu je tak založené len na strohom konštatovaní správnosti postupu okresného súdu a nekritickom prevzatí záverov

z rozhodnutia okresného súdu vzťahujúce sa na skutkové zistenia o vine sťažovateľa. ... ani odvolací súd nepopísal priebeh spáchania skutku sťažovateľom, ktorý by preukazoval naplnenie subjektívnej ale aj objektívnej stránky skutkovej podstaty daného trestného činu a vôbec sa nevyjadril k namietaným skutočnostiam uvedeným v odvolaní. ... napadané rozhodnutie je taktiež nedostatočné aj v časti vymerania trestu, nakoľko súd v tejto časti zdôvodňuje trest iba úplne všeobecne a formálne bez vyhodnotenia a konkretizovania jednotlivých okolností podstatných pre rozhodovanie o uloženom treste ako takom.

V odôvodneniach rozhodnutí či už prvostupňového alebo krajského súdu, tak absentuje skutková alebo právna argumentácia, ktorá by vyvracala súdom zistené skutkové tvrdenia o tom, že páchatelom trestného činu nie je sťažovateľ, a že skutok nebol spáchaný ani daným spôsobom, ktoré sú dokonca obsiahnuté v samotnom texte rozhodnutí.

... je teda zrejme, že Krajský súd Trnava tak arbitrárne, svojvoľne rozhodol o trestnej veci sťažovateľa tým, že svoje skutkové zistenia a právne závery riadne neodôvodnil. Odvolací súd sa tak obmedzil vo svojich záveroch len na konštatovanie výsledkov jeho hodnotenia viny sťažovateľa bez logického vysvetlenia zistených skutočností s použitím súvisiacich právnych ustanovení. Rozhodnutie Krajského súdu Trnava je tak nepresvedčivé a popiera základné princípy spravodlivého procesu, ktorého výsledkom je predvídateľné rozhodnutie pre účastníkov konania. Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný, a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou...

Vo väzbe na doterajšiu argumentáciu preukazujúcu porušenie sťažovateľovho práva na spravodlivý proces uvedenú vyššie v texte, je nepochybné, že Krajský súd Trnava svojím uznesením... ako aj Okresný súd Trnava svojím rozsudkom... porušili viaceré ustanovenia Trestného poriadku a Trestného zákona, ktoré sú konkretizáciou práva na spravodlivý proces, preto sťažovateľ má za to, že v odvolacom konaní, ako už aj v konaní pred prvostupňovým súdom bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu zaručenú čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

... uvedenými rozhodnutiami došlo aj k porušeniu povinnosti objasňovať, zohľadňovať okolnosti svedčiace proti obvinenému a okolnosti svedčiace v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávať dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie. V zmysle citovaných ustanovení v spojitosti už s namietaním vyššie v texte je tak

nepochybné, že právo na spravodlivý proces v sebe okrem iného zahŕňa aj právo rozhodovať o vine a treste len na základe dôkazov vykonaných zákonným spôsobom, prostredníctvom ktorých sa objasňujú nielen okolnosti svedčiace proti sťažovateľovi, ale aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, preto bolo povinnosťou súdov aj pri posudzovaní danej trestnej veci sťažovateľa postupovať v zmysle uvedených zákonných kritérií. Prvostupňový aj odvolací súd však odmietli vyhodnotiť, zobrať do úvahy, vyvrátiť dôkazy, ktoré boli v prospech obvineného, preto ani nemohli dôjsť k záveru, že rozhodnutie je výsledkom vyhodnotenia uceleného, na seba logicky nadväzujúceho reťazca priamych i nepriamych dôkazov, ktoré sťažovateľa zo spáchania trestného činu v celom rozsahu usvedčujú.

... uvedené pochybenia sťažovateľ namietal aj v rámci odvolacieho konania... Arbitrárnosť všeobecných súdov v rámci rozhodnutia o vine a treste sťažovateľa za skutok, ktorý sa mu kladie za vinu vidí sťažovateľ aj v dôsledku porušenia hmotnoprávných trestnoprávných noriem na základe ktorých označili konanie sťažovateľa za trestný čin. Prvostupňový ako aj odvolací súd teda nesprávne právne posúdili zistený skutok. Na margo uvedeného dodávame, že všeobecné súdy taktiež nesprávne použili iné hmotnoprávne ustanovenia, dôsledkom čoho bolo aj uloženie neprímerane prísneho trestu, ktorý nemá oporu v trestnom zákone.

Nesprávnosť sťažovateľ vidí predovšetkým v zlej právnej kvalifikácii skutkov, bez ohľadu na to, či ich sťažovateľ spáchal alebo nie, nakoľko aj súdom zistený skutkový stav, ktorý nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, bol nesprávne právne posúdený. Okresný, ako aj Krajský sa plne stotožnili s kvalifikáciou skutku tak ako to bolo vymedzené v obžalobe... Sťažovateľ ale má za to, že súdy pri právnej kvalifikácii skutkov opomenuli ustanovenie § 89 ods. 19 zák. č. 140/1961 Zb. v znení Zák. č. 237/02 Z. z. Tr. zákon... a nesprávne kvalifikovali zistený skutok ako tri samostatné skutky. Skutky vymedzené minimálne v bode 1 a 2 obžaloby (do úvahy prichádza aj kvalifikovanie ako všetkých štyroch skutkov ako jedného pokračovacieho) teda boli posudzované bez zohľadnenia toho, že uvedené skutkami bolo pokračované v páchaní toho istého trestného činu... Jednotlivé skutky... bolo potrebné subsumovať pod tú istú skutkovú podstatu trestného činu, nakoľko neoprávnene požiadanie o vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty za každé zdaniteľné obdobie bolo

nutné kvalifikovať, len ako čiastkové útoky jedného trestného činu neodvedenia dane a poistného.

Za nesprávne právne posúdenie, sťažovateľ považuje aj kvalifikovanie vymedzeného skutkového zistenia v bode 3/ a 4/ napadaných rozhodnutí ako trestného činu, nakoľko je otázne, či takto vymedzený skutok môžeme kvalifikovať ako trestný čin neodvedenia dane. Subjektom uvedeného trestného činu... je ten kto si neoprávnene uplatní nárok na vrátenie dane. Ide tak o konkrétny subjekt s vlastnosťami v zmysle ustanovenia § 90 zák. č 140/1961 Zb. Trestný zákon, preto je otázne, či súdom použité vymedzenie subjektu (obvinený Daniel Kukučka bez právneho dôvodu vystupujúci za konateľa spoločnosti) môžeme považovať za vymedzenie subjektu trestného činu neodvedenia dane a poistného. Upozorňujeme nato predovšetkým z dôvodu, že páchatelom daného trestného činu môže byť len osoba ktorá mala daňovú povinnosť (resp. osoba, ktorá bola konateľom osoby, ktorá mala daňovú povinnosť)...

K porušeniu ústavného práva sťažovateľa na spravodlivý proces došlo... aj z dôvodu arbitrárnosti, ktorá spočívala aj v tom, že všeobecné súdy dospeli k svojim rozhodnutiam porušujúc ustanovenia Trestného zákona a Trestného priadku. ...

... chceme ešte zdôrazniť aj skutočnosť, že napadané uznesenie je aj výsledkom konania, ktorým bola porušená ústavnoprávna zásada chránená prostredníctvom čl. 46 ods. 1 Ústavy SR ako aj čl. 50 ods. 2, a síce prezumpcie neviny.

... pri hodnotení dôkazov, okresný súd do hodnotiacej úvahy, z ktorej vyvodil trestnoprávnu zodpovednosť sťažovateľa zaradil aj fakt, ako sám uvádza: „obžalovaný mal v priebehu celého trestného konania možnosť poukázať na vykonané dôkazy, ktoré vyznievali v jeho neprospech a mal možnosť v tomto smere vyvrátiť tvrdenia obžaloby, čo však v žiadnom smere neurobil.“ ... táto skutočnosť, že sa obžalovaný, ktorý je bez takého právneho vedomia, ktoré by mu umožňovalo kvalifikovane sa vyjadriť k jednotlivým dôkazom, sa k týmto nevyjadril, nemôže byť na jeho neprospech a nemôže s ňou súd narábať ako s dôkazom svedčiacim proti obžalovanému. Daným konaním tak došlo k porušeniu ústavnoprávnej, trestnoprávnej zásady prezumpcie neviny.

K porušeniu danej zásady došlo... aj konaním všeobecných súdov, ktoré spočívalo v odmietnutí aplikovať konzekvencie danej zásady vo väzbe na nedokázanie viny, a síce nedokázaná vina ma rovnaký dôsledok a význam ako dokázaná nevina. Zo zásady

presumpcie nevinny pri dokazovaní vyplýva... aj pravidlo..., že ak zostanú dôvodné pochybnosti o skutkovej otázke, ktoré nemožno odstrániť vykonaním ďalších dostupných dôkazov, treba rozhodnúť v prospech obvineného... a pravidlo, že obvinenému musí byť vina preukázaná a tento nie je povinný dokazovať žiadnu skutočnosť, a to ani skutočnosť svedčiacu v jeho prospech. ... ak vina obvineného nie je preukázaná, musí byť obvinený oslobodený spod obžaloby...

Na margo porušenia práva na spravodlivý proces sťažovateľ udáva, že k porušeniu daného práva došlo aj v dôsledku porušenia ústavnoprávnej zásady implikovanej v ústavnom princípe garantujúcom právnú istotu (t. j. právny štát) a síce, predvídateľnosť súdnych rozhodnutí. ... Krajský súd vo svojom ďalšom rozhodnutí v obdobnej veci na základe takmer identických skutkových zistení rozhodol diametrálne odlišným spôsobom. Teda aplikoval taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť...

... Krajský súd... porušil sťažovateľovo právo na spravodlivý proces... z dôvodu arbitrárnosti, ktorá spočívala v tom, že... dospel k svojmu rozhodnutiu porušujúc ustanovenia trestného zákona, systematickú súvislosť a samotné ústavné princípy implikované v ústavnom princípe právny štát; že vyvodil skutkové závery, v rozpore so zistenými skutkovými okolnosťami... porušil právo sťažovateľa na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia...

K odstráneniu porušenia sťažovateľovho práva na spravodlivé súdne konanie nedošlo ani v dovolacom konaní pred NS SR... Zo strany NS SR bola daná argumentácia vyhodnotená len ako prezentácia názorov, predstav sťažovateľa, nakoľko NS SR uviedol, že pokiaľ hodnotenie dôkazov a z neho vyplývajúce závery nezodpovedajú predstavám obvineného, tak to ešte neznamená, že došlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu... NS SR sa vyjadril, že napadané rozhodnutia sú len stručne odôvodnené, ale že poskytujú odpoveď na všetky otázky, ktoré bolo v danom konaní potrebné riešiť. Z uvedeného je tak zrejmé, že odôvodnenie napadaných rozhodnutí okresného ako aj krajského súdu, ktoré obsahujú len paušálne, strohé formulácie bez zohľadnenia individuálnych osobitostí daného prípadu, ku ktorým bolo nevyhnutné sa vyjadriť, nakoľko z mnohých vykonaných dôkazov vyplynula sťažovateľova nevinna, mnohé boli zase len nepriame a neimplikovali spáchanie trestného činu, treba považovať za odôvodnenie nerešpektujúce podstatu a zmysel práva na

spravodlivý proces. ... aj keď rozhodnutia krajského alebo okresného súdu obsahujú odôvodnenia, nemožno ich v žiadnom prípade považovať za ústavne akceptujúce, nakoľko nereflektujú podstatu a zmysel ochrany práva na spravodlivé súdne konanie...

Podstatná sťažnostná argumentácia sťažovateľa je... sústredená na tvrdenie, že najvyšší súd neprípustným formalizmom pri skúmaní prípustnosti dovolania nenaplnil svoju ústavnú povinnosť poskytnúť sťažovateľovi svojím rozhodnutím súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru), čoho sa sťažovateľ domáhal v dôsledku zjavného zlyhania prvostupňového súdu, ako aj odvolacieho súdu...

... Vzhľadom na... porušenie práva na spravodlivý proces... je sťažovateľ ale názoru, že uznesením Krajského súdu Trnava... bolo porušené aj právo sťažovateľa na osobnú slobodu chránené ustanovením čl. 5 ods. 1 Dohovoru a čl. 17 ods. 2 Ústavy SR, pričom k odstráneniu porušenia daného práva nedošlo aj v rámci dovolacieho konania.

... uznesením Krajského súdu Trnava... došlo aj do zásahu práva sťažovateľa na osobnú slobodu, nakoľko k uloženiu trestu odiatia slobody došlo na základe rozhodnutia, ktoré hrubo porušuje sťažovateľove uvedené základné ľudské práva a slobody.

... NS SR v rámci dovolacieho konania neposkytol ani ochranu sťažovateľovmu právu na osobnú slobodu...»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR uznesením Najvyššieho súdu, sp. zn. 5 Tdo/24/2013 zo dňa 30. 05. 2013, ako aj uznesením Krajského súdu Trnava zo dňa 13. 12. 2012, sp. zn. 5 To/109/2009 a rozsudkom Okresného súdu Trnava zo dňa 28. 1. 2009, sp. zn. 6 T 24/2008 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľa na ochranu osobnej slobody vyplývajúce z čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 17 ods. 2 Ústavy SR uznesením Najvyššieho súdu, sp. zn. 5 Tdo/24/2013 zo dňa 30. 05. 2013, ako aj uznesením Krajského súdu Trnava zo dňa 13. 12. 2012, sp. zn. 5 To/109/2009 a rozsudkom Okresného súdu Trnava zo dňa 28. 1. 2009, sp. zn. 6 T 24/2008 porušené bolo.

3. *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo/24/2013 zo dňa 30. 05. 2013 sa zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.*

4. *Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadosťučinenie sťažovateľovi vo výške 4.000,- eur na účet právneho zástupcu sťažovateľa...*

5. *Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní vo výške 331,13 € od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“*

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde

nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Ústavný súd v prvom rade podotýka, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom sťažovateľa, ktorý je v danom prípade navyše zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, preto v danej veci rozhodoval o porušení tých práv (čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 5 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 dohovoru) iba v súvislosti s tými postupmi a rozhodnutiami, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite sťažnosti. Tvrdenie o porušení iných práv (čl. 50 ods. 2 ústavy) uvedených v odôvodnení sťažnosti mimo petitu návrhu ústavný súd považuje iba za súčasť argumentácie.

Predmetom sťažnosti je teda namietané porušenie základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť

zaručeného v čl. 5 ods. 1 dohovoru a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 24/2008 a jeho rozsudkom z 28. januára 2009, postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 109/2009 a jeho uznesením z 13. decembra 2012 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 24/2013 a jeho uznesením z 30. mája 2013, a to tým, že vyvodené skutkové a právne závery označených všeobecných súdov sú zjavne neodôvodnené, arbitrárne, z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

- a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom;
- b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom;
- c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;
- d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán;

e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nákazlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;

f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

1. K namietanému porušeniu označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 24/2008 a jeho rozsudkom z 28. januára 2009

Vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv postupom a rozhodnutím okresného súdu ústavný súd predovšetkým poznamenáva, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Podľa § 306 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie.

Podľa § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje inak, rozsudok môže odvolaním napadnúť obžalovaný pre nesprávnosť výroku, ktorý sa ho priamo týka, okrem výroku o vine v rozsahu, v ktorom súd prijal jeho vyhlásenie, že je vinný, alebo vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe.

V posudzovanom prípade teda sťažovateľ bol osobou, ktorá mohla podať proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie (a ktoré aj podal), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd a v prípade zistenia zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľa postupom alebo rozhodnutím prvostupňového súdu bol povinný týmto poskytnúť primeranú ochranu. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodnúť o tejto časti sťažnosti.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol túto časť sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu označených práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 109/2009 a jeho uznesením z 13. decembra 2012 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 24/2013 a jeho uznesením z 30. mája 2013

Podľa názoru sťažovateľa skutkové závery všeobecných súdov (odvolacieho a dovolacieho) vyslovené v jeho trestnej veci sú neodôvodnené a arbitrárne.

Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich

právomoci. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu ku všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu (a práva na spravodlivé súdne konanie) rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Krajský súd uznesením sp. zn. 5 To 109/2009 z 13. decembra 2012 odvolanie sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 6 T 24/2008 z 28. januára 2009 zamietol ako nedôvodné. V podstatnej časti odôvodnenia krajský súd uviedol:

„Súd I. stupňa vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu a tieto dôkazy aj vyhodnotil v súlade so zákonom. Obžalovaný D. K. spáchanie trestnej činnosti poprel. Na svoju obhajobu uviedol, že bol majiteľom a konateľom spoločnosti pre B. s. r. o. a účtovníctvo ako vyplňovanie daňových priznaní vykonávala svedkyňa Ing. J. M., ktorej odovzdával všetky účtovné doklady na spracovanie. V roku 2001 predal firmu svedkovi M. J., ktorému odovzdal všetko čo bolo vo firme a dva podnikateľské účty v Istrobanke na neho tiež prepísal a viac sa o firmu nezaujímal. Za tento prevod nič nedostal. Pokiaľ ide o svedka Ing. M. B. k tomuto uviedol, že v jeho firme nevykonával žiadnu činnosť a nevedel sa vyjadriť prečo mal tento svedok dispozičné právo s jeho účtom. K faktúram, ktoré sa týkali jeho obchodnej činnosti uviedol, že žiadna z nich nebola fiktívna a tovar určený na ďalší odpredaj bol aj predaný.

Obhajobné tvrdenia obžalovaného neboli vykonaným dokazovaním potvrdené. Svedkyňa Ing. J. M. potvrdila, že viedla účtovníctvo a vypracovávala aj daňové priznania. Taktiež uviedla, že aj po zmene majiteľa obžalovaný do firmy naďalej chodieval.

Svedok M. J. uviedol, že s obžalovaným ho zoznámil svedok J. Š., obžalovaný mu navrhol spolupráce s tým, že by si mohol privyrobiť. Následne bola na neho prepísaná firma, za čo dostal postupne 20.000,- Sk. Celkove mohol od obžalovaného dostať asi 100.000,- až 150.000,- Sk. Podpisoval zväčša príkazy na úhradu a výbery v bankách a s obžalovaným bol v Istrobanke asi desaťkrát.

Svedkyňa O. B. uviedla, že vykonávali daňovú kontrolu vo firme A. v čase, keď už bol konateľom svedok M. J., nezistili žiadne nedostatky a daň z pridanej hodnoty bola vrátená.

Svedkyňa Ing. M. M. uviedla, že bola vykonaná daňová kontrola zameraná na daň z príjmu právnických osôb, kde nebol zistený žiadny nález a daň z pridanej hodnoty, kde už nálezy boli zistené. Zistili aj firmy, ktoré s firmou obžalovaného nikdy neobchodovali.

Svedok E. F. uviedol, že bol konateľom firmy H. spol. s r. o., v ktorej však neboli na účte žiadne peniaze a nerealizovali sa žiadne obchody. Firmu obžalovaného nepoznal.

Svedkovia J. K. a D. J. uviedli, že boli spoločníkmi a konateľmi firmy G. spol. s r.o. a s firmou obžalovaného neobchodovali.

Aj svedkyňa H. G., ktorá bola zamestnaná ako účtovníčka v tejto firme uviedla, že v skladoch určené veci boli určené na predaj niekomu z Rumunska alebo Bulharska

a zvyšok bol nepredajný a odovzdaný do zberných surovín. Ani ona sa v rámci obchodných aktivít nestretla s osobou obžalovaného ani s jeho firmou.

Svedok F. K. uviedol, že ani nevedel, že je na neho napísaná firma L. B. a nikdy za ňu obchodnú činnosť nevykonával.

Z listinných dôkazov treba poukázať na protokol o daňovej kontrole Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky, kde sú konkretizované jednotlivé prípady neoprávnene uplatnených nadmerných odpočtov dane z pridanej hodnoty, ktoré boli aj vyplatené.

Vo vzťahu k výroku o vine možno ďalej poukázať na správne dôvody napadnutého rozsudku.

Prvostupňový súd postupoval správne aj pri rozhodovaní o treste. Správne zohľadnil všetky okolnosti podstatné pre ukladanie trestu z hľadiska jeho druhu a výmery. Treba uviesť, že konaním obžalovaného bola nesprávne vyplatená suma výrazne prevyšujúca hranice veľkého rozsahu. Trestná sadzba uvedená v § 148a ods. 4 Tr. zák. je v rozpätí od 5 do 12 rokov odňatia slobody, takže trest uložený v podstate v strede tejto zákonnej trestnej sadzby je primeraný a spĺňajúci účel zákona z hľadiska generálnej aj individuálnej prevencie. Zaradenie na výkon trestu je v súlade s § 39a ods. 2 písm. a/ Tr. zák., pretože obžalovaný je osobou doteraz súdom netrestanou. Správne bol obžalovanému uložený aj trest zákazu činnosti a to podnikateľskej a aj takej, ktorá je spojená s hmotnou zodpovednosťou, pretože sa trestnej činnosti dopustil práve v spojitosti s takouto činnosťou. Keďže obžalovaný získal trestnou činnosťou výrazný neoprávnený majetkový prospech, správne mu bol uložený aj peňažný trest spolu s náhradným trestom odňatia slobody, pričom aj s výmerou týchto trestov sa odvolací súd stotožňuje.“

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tdo 24/2013 z 30. mája 2013 odmietol. Najvyšší súd svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach opakovane zdôrazňuje, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných pochybení súdov a predstavuje výnimočné prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktorá zásada je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Táto výnimočnosť je

vyjadrená práve obmedzenými možnosťami pre podanie dovolania, aby sa širokým uplatňovaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštanca.

Dovolanie preto možno podať iba z dôvodov taxatívne uvedených v ustanovení § 371 Tr. por., pričom dôvod dovolania sa musí v dovolaní vždy uviesť (§ 374 ods. 2 Tr. por.). Dovolací súd je viazaný uplatnenými dôvodmi dovolania a ich odôvodnením (§ 385 ods. 1 Tr. por.) a nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia zvláštnej iniciatívy.

Obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takého dovolacieho dôvodu podľa § 371 Tr. por. V opačnom prípade, ak podané dovolanie iba formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pritom v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu, ide o dovolanie, ktoré je potrebné podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietnuť.

Obvinený D. K., ako už bolo vyššie uvedené, opieral podané dovolanie v prvom rade o ustanovenie § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Konštantná judikatúra dovolacieho súdu právo na obhajobu v zmysle citovaného dovolacieho dôvodu chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky nachádza svoj odraz v celom rade ustanovení Trestného poriadku upravujúcich jednotlivé čiastkové práva obvineného v rôznych štádiách trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Z dikcie citovaného ustanovenia je totiž jednoznačne zrejmé, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilým dovolacím dôvodom. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky potom o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä v prípade, keď obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

V posudzovanej veci bolo vznesené obvinenie uznesením vyšetrovatelky z 28. júna 2005 podľa § 163 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 pre trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1, ods. 4 Tr. zák., ktoré uznesenie obvinený prevzal 30. júna 2005. Vzhľadom na trestnú sadzbu išlo o prípad nutnej obhajoby (§ 36 ods. 3 Tr. por.), pričom si obvinený zvolil na plnú moc obhajcu JUDr. V. H., ktorý sa zúčastňoval úkonov v prípravnom konaní a obvineného obhajoval až do vyhlásenia rozsudku súdu prvého stupňa. Obhajca mal teda možnosť počas prípravného konania i v priebehu hlavných pojednávaní kvalifikovane navrhovať, predkladať a zadovážovať dôkazy slúžiace na obhajobu obvineného. Na konanie pred odvolacím súdom si obvinený zvolil nového obhajcu, takže počas celého konania mu bola poskytovaná odborná právna pomoc. V rámci tohto dovolacieho dôvodu obvinený argumentoval tým, že bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces pretože vykonané dôkazy boli vyhodnotené jednostranne v jeho neprospech a namietal nedostatočné odôvodnenie súdnych rozhodnutí. V tejto súvislosti dovolací súd pripomína, že za porušenie práva na obhajobu v zmysle tohto ustanovenia nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinností podľa § 2 ods. 10, ods. 12 Tr. por. Podľa zistenia dovolacieho súdu postupovali pri hodnotení vykonaných dôkazov oba nižšie sudy v súlade s vyššie uvedenými ustanoveniami. Pokiaľ toto hodnotenie dôkazov a z neho vyplývajúce závery nezodpovedajú predstavám obvineného, tak to ešte neznamená, že došlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu. Pod spravodlivým súdnym procesom (fair trial) aj v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v žiadnom prípade nemožno chápať právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu. Námietky obvineného preto nie sú spôsobilé naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

Obvinený ako ďalší dovolací dôvod uplatnil ustanovenie § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Vo všeobecnej rovine k tomuto dovolaciemu dôvodu považuje dovolací súd za nutné uviesť, že uvedený dôvod sa vzťahuje k najdôležitejšej fáze trestného konania – k dokazovaniu. Dokazovanie prebieha v štyroch etapách, začína vyhľadávaním, nasleduje etapa zabezpečovania dôkazov, potom ich vykonávanie a na záver etapa hodnotenia

dôkazov. Za dôkaz pritom môže slúžiť všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa Trestného poriadku alebo podľa osobitného zákona.

Dôvod dovolania podľa citovaného ustanovenia sa vzťahuje predovšetkým k tretej etape dokazovania, t. j. k vykonávaniu dôkazov súdom. Prirodzene zahŕňa aj predchádzajúce dve štádiá dokazovania, pretože dôkazy zadovážené v rozpore so zákonom, nie sú v trestnom konaní použiteľné a nie je možné ich vyhodnotiť ani v prípade, keby boli na hlavnom pojednávaní súdom vykonané v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku. Pre naplnenie tohto dovolacieho dôvodu sa preto vyžaduje, aby sa napadnuté súdne rozhodnutie opieralo o nezákonné dôkazy.

Zároveň treba uviesť, že uvedený dovolací dôvod sa nevzťahuje na posledné štádium dokazovania - na hodnotenie dôkazov. V trestnom konaní, ako už bolo vyššie uvedené, platia zákonom stanovené pravidlá pre zisťovanie skutkového stavu veci a pre hodnotenie dôkazov. Podľa nich je potrebné zisťovať skutkový stav v rozsahu nevyhnutnom pre rozhodnutie. Platný Trestný poriadok nestanovuje žiadne pravidlá, čo sa týka miery dôkazov potrebných na preukázanie určitej skutočnosti, ani váhu jednotlivých dôkazov. Platí zásada voľného hodnotenia dôkazov vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 12 Tr. por., podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán. Z obsahu spisového materiálu pritom vyplýva, že dôkazy v posudzovanej veci boli nielen súdom, ale aj v prípravnom konaní vykonané spôsobom, ktorý zodpovedá zákonu. Taktiež odôvodneniu súdnych rozhodnutí nemožno nič vyčítať. Sú síce stručné, ale dávajú odpoveď na všetky otázky, ktoré bolo potrebné v konkrétnom prípade riešiť. Argumentáciu obvineného vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu preto dovolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú.

Obvinený ako ďalší dovolací dôvod uplatnil dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Podľa § 371 ods. 5 Tr. por. dôvody podľa odseku 1 písm. i/ a podľa odseku 3 nemožno použiť, ak zistené porušenie zákona zásadne neovplyvnilo postavenie obvineného.

Vyššie uvedenou formuláciou dovolacieho dôvodu zákon vyjadruje, že dovolanie je určené na nápravu právnych chýb rozhodnutia vo veci samej, pokiaľ tieto chyby spočívajú v právnom posúdení skutku alebo iných skutočností podľa noriem hmotného práva, nie však z hľadiska procesných predpisov. Poukázaním na uvedený dovolací dôvod preto nemožno namietat' porušenie procesných predpisov. V medziach tohto dovolacieho dôvodu možno namietat', že skutok tak, ako bol súdom zistený, bol nesprávne právne kvalifikovaný ako trestný čin, hoci sa o trestný čin nejedná, alebo ide o iný trestný čin, než ktorým bol obvinený uznaný za vinného. Na podklade tohto dovolacieho dôvodu však nie je možné preskúmať a hodnotiť správnosť a úplnosť skutkových zistení, na ktorých je napadnuté rozhodnutie založené. Uvedený dovolací dôvod nenapĺňa ani poukaz na to, že vykonaným dokazovaním nebola v konaní preukázaná subjektívna stránka trestného činu. Tá totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkovane, t. j. tak, ako sa navonok prejavil v jeho konaní, ktoré je obsahom skutkovej vety rozhodnutia.

Z uvedeného vyplýva, že najvyšší súd nie je ďalšou odvolacou inštanciou, a preto nemôže preskúmať a posudzovať postup súdov prvého a druhého stupňa pri hodnotení vykonaných dôkazov. Naopak najvyšší súd je povinný vychádzať zo skutkových zistení súdu prvého stupňa, prípadne druhého stupňa a potom v nadväznosti na nimi zistený skutkový stav môže posudzovať hmotnoprávne posúdenie skutku. Nemôže vychádzať z konštrukcie skutkového stavu, ktorú za správnu považuje obvinený.

V posudzovanej veci uplatnené dovolacie námietky obvineného smerujú primárne do oblasti skutkových zistení. Z jeho strany ide o výhrady voči spôsobu hodnotenia dôkazov vykonaných súdmi nižšej inštancie a polemizuje s odôvodnením ich rozhodnutí. V podstate sa obvinený takýmto spôsobom snaží presadiť vlastnú (pre neho priaznivú a od skutkových zistení oboch súdov inú) verziu skutkového stavu veci. Až následne z uvedených skutkových (procesných) výhrad vyvodzuje záver o nesprávnom právnom posúdení skutku, resp. o inom nesprávnom hmotnoprávnom posúdení.

Neobstojí ani námietka obvineného, že sa nemohol dopustiť trestnej činnosti, nakoľko nebol konateľom spoločnosti (body 3 - 4 rozsudku súdu prvého stupňa). Zo strany

obvineného ide o nesprávny výklad, pretože páchatelom trestného činu podľa § 148a Tr. zák. môže byť nielen subjekt dane, ale ktokoľvek, kto svojim úmyselným konaním vyláka od štátu neoprávnene vrátenie dane z pridanej hodnoty. Subjekt dane a subjekt trestného činu neodvedenia dane a poistného nemusí byť totožný, a preto nemožno zamieňať daňovú povinnosť a trestnú zodpovednosť za trestný čin.

Vyššie citovanému dovolaciemu dôvodu zodpovedajú iba výhrady obvineného, keď spochybňuje závery oboch súdov v tom smere, že všetky štyri skutky tvoria vzhľadom na ustanovenie § 89 ods. 19 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 čiastkové útoky jediného pokračovacieho trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1, ods. 4 Tr. zák. Dovolací súd sa s jeho názorom stotožňuje, a preto mal byť obvinenému ukladaný samostatný trest a nie trest úhrnný s použitím § 35 ods. 1 Tr. zák. Zistené pochybenie oboch súdov však nemá zásadný vplyv na postavenie obvineného, pretože obvinenému by bol ukladaný trest odňatia slobody znovu podľa § 148a ods. 4 Tr. zák., teda v rozpätí od 5 do 12 rokov. Súčasne však pripomína, že svojim konaním v bodoch 1 až 4 by spôsobil štátnemu rozpočtu škodu vo výške 21.711.487,- Sk, ktorá skutočnosť by podstatne zvyšovala stupeň nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť (§ 3 ods. 4 Tr. zák.), čo by v konečnom dôsledku malo za následok uloženie podstatne prísnejšieho trestu ako trestu pôvodnému. Fakticky toto porušenie zákona bolo na jeho prospech.

Nad rámec uvedeného považuje dovolací súd uviesť, že oba sudy použili nesprávne hmotné ustanovenie § 39a ods. 2 písm. a/ Tr. zák., ktorým ho zaradili na výkon trestu do I. (prvej) nápravno výchovnej skupiny. Opomenuli, že obvinený bol uznaný za vinného z trestného činu (§ 148a ods. 1. ods. 4 Tr. zák.), ktorý je taxatívne vymenovaný v ustanovení § 62 ods. 1 Tr. zák., pričom páchatelia trestných činov v ňom vymenovaných sa podľa § 39a ods. 2 písm. c/ Tr. zák. zaraďujú na výkon trestu do najprísnejšej tretej nápravno výchovnej skupiny. Páchatel tohto trestného činu môže byť zaradený aj do miernejšej nápravno výchovnej skupiny, avšak za splnenia podmienok § 39 ods. 3 Tr. zák.

Napokon obvinený uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa.

Zo znenia citovaného ustanovenia vyplýva, že pre naplnenie tohto dovolacieho dôvodu sa vyžaduje, aby v prerokúvanej veci bol obvinenému uložený taký druh trestu, ktorý zákon nepripúšťa alebo bol trest uložený mimo rámca trestnej sadzby. Iné pochybenie spočívajúce v nesprávnom vyhodnotení kritérií uvedených v §§ 31 až 34 Tr. zák. a v dôsledku toho uloženie neprimerane prísneho (alebo naopak mierneho) trestu, nie je možné v dovolaní vytýkať prostredníctvom tohto dovolacieho dôvodu. Obvinenému bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 8 (osem) rokov, čo je v rámci zákonnej trestnej sadzby. Práve také námietky obvinený uplatnil vo vzťahu k uloženému trestu odňatia slobody, čo však nezakladá uplatnený do volací dôvod.

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por., dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci. odmietne dovolanie, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371.

V prerokúvanej veci ako už bolo vyššie konštatované, obvinený D. K. vo svojom podaní nenaplnil ani jeden z tam uplatnených dovolacích dôvodov, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí dovolanie obvineného D. K. podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol.“

Z citovaných častí rozhodnutí odvolacieho i dovolacieho súdu vyplýva, že tieto všeobecné súdy sa sťažovateľom prednesenými námietkami dostatočne zaoberali a zákonu zodpovedajúcim spôsobom sa s nimi vysporiadali.

2.1 Krajský súd posúdil postup a rozhodnutie prvostupňového súdu, ktoré považoval za správne. Znovu poukázal a zvýraznil dôkazy, ktoré považoval za kľúčové vo vzťahu ku konečnému rozhodnutiu v merite veci. Vyhodnotil tvrdenia sťažovateľa ako obžalovaného, ktoré nepovažoval na základe vykonaného dokazovania za potvrdené, opierajúc sa pritom o závery vyplývajúce z výsluchov svedkov, ktorých stručný obsah v odôvodnení uviedol, ako aj o obsah listinných dôkazov (predovšetkým protokol o daňovej kontrole). Takisto odvolací súd neopomenul zaoberať sa aj primeranosťou sťažovateľovi uloženého trestu, ktorý rovnako považoval za správny.

Krajský súd teda na skutkové a právne relevantné otázky reagoval a v odôvodnení svojho rozhodnutia sa s nimi primeraným spôsobom vysporiadal.

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd v napadnutom uznesení zrozumiteľne a bez zjavných logických protirečení vysvetlil svoj skutkový a tomu zodpovedajúci právny záver, čím ako odvolací súd poskytol dostatočnú ochranu označeným právam sťažovateľa.

Napadnuté rozhodnutie krajského súdu nenesie znaky svojvoľnosti ani arbitrárnosti, nie je v nesúlade s platnou právnou úpravou ani nepopiera zmysel interpretovaných a aplikovaných právnych noriem a predovšetkým obsahuje dostatočne náležité a zrozumiteľné vysvetlenie svojich skutkových a právnych záverov vo vzťahu ku kontextu odvolacích námietok sťažovateľa. Ústavný súd v takýchto prípadoch nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov všeobecného súdu.

Samotná skutočnosť, že krajský súd si neosvojil interpretáciu výsledkov dokazovania a ich právne posúdenie z pohľadu sťažovateľa, nemôže ešte viesť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Uznesenie krajského súdu tak zodpovedá požiadavkám kladeným konštantnou judikatúrou ústavného súdu na odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov, a preto ústavný súd konštatuje kvalitu jeho rozsudku ako súladnú s obsahom označených článkov ústavy a dohovoru.

Podľa judikatúry ústavného súdu ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia všeobecného súdu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, ústavný súd považuje takúto sťažnosť za zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

Vychádzajúc zo svojich záverov, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným uznesením krajského súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2.2 Ústavný súd po preskúmaní namietaného uznesenia najvyššieho súdu dospel k záveru, že najvyšší súd podrobne vysvetlil konkrétne, sťažovateľom vymedzené dovolacie dôvody poskytované ustanovením § 371 ods. 1 písm. c), g), h) a i) Trestného poriadku, ich predmet, účel a taktiež podmienky ich aplikovateľnosti.

Najvyšší súd potvrdil rešpektovanie procesných práv sťažovateľa súvisiacich s jeho právom na obhajobu v posudzovanom trestnom konaní. Na základe interpretácie dotknutého ustanovenia súčasne vylúčil možnosť subsumovania argumentácie sťažovateľa týkajúcej sa námietok o jednostrannosti vyhodnotenia dôkazov a nedostatočnosti odôvodnenia súdnych rozhodnutí pod citovaný dovolací dôvod.

Najvyšší súd vyvrátil aj opodstatnenosť tvrdenia sťažovateľa o naplnení dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, poukazujúc na zákonnosť postupu dokazovania predmetného trestného konania a nemožnosť aplikácie citovaného ustanovenia vo vzťahu k označeným argumentačným námietkam sťažovateľa. Zvýraznil pritom, že uvedený dovolací dôvod sa nevzťahuje na posledné štádium dokazovania, ktorým je hodnotenie dôkazov.

Dovolací súd rovnako poskytol výklad ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a poukázal na irelevantnosť argumentácie spočívajúcej v nesprávnom hodnotení a neúplnom zistení skutkových okolností, ktoré v rámci označeného dovolacieho dôvodu namietat' nemožno. Taktiež najvyšší súd ozrejmil, prečo prostredníctvom tohto dovolacieho dôvodu nemožno namietat' nepreukázanie naplnenia subjektívnej stránky trestného činu. Nenechal nepovšimnutú ani námietku sťažovateľa, ktorou namietal nemožnosť spáchania trestného činu jeho osobou (nebol konateľom príslušného podnikateľského subjektu), čo takisto náležite odôvodnil. Dovolací súd poukázal tiež na chyby prvostupňového

a odvolacieho súdu, ktoré však vyhodnotil ako také, ktoré boli na prospech sťažovateľa (uloženie menej prísneho trestu a zaradenie na výkon trestu odňatia slobody do ústavu s miernejším stupňom stráženia).

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu uvedenému v § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku najvyšší súd uviedol podstatné okolnosti (podmienky) jeho uplatnenia a tieto splnené neboli, pretože trest, ktorý bol sťažovateľovi uložený, rešpektoval rámec zákonnej trestnej sadzby.

Najvyšší súd, vychádzajúc z označených záverov, skonštatoval nedostatok sťažovateľom formulovaných dovolacích dôvodov a dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

V prijatom uznesení najvyšší súd podrobne interpretoval dotknutú právnu úpravu týkajúcu sa mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania [§ 371 ods. 1 písm. c), g), h) a i) Trestného poriadku] a vo vzťahu k nej posúdil relevantnosť jednotlivých argumentačných námietok sťažovateľa. Najvyšší súd vyčerpávajúco odpovedal na ťažiskové argumenty sťažovateľa týkajúce sa jeho tvrdení o nesprávnom procese dokazovania. Na základe náležitého odôvodnenia vylúčil danosť dovolacích dôvodov podľa citovaných ustanovení Trestného poriadku a rozhodol o odmietnutí dovolania.

Konštatovanie o potrebe odmietnutia dovolania sťažovateľa bolo založené na racionálnom, podrobnom, a teda ústavne konformnom výklade relevantnej právnej úpravy, ktorý nepopiera jej účel a podstatu a na základe ktorého bol ustálený dôvod na odmietnutie dovolania. Ingerencia ústavného súdu do výkonu právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa

tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje. Nad rámec tohto odôvodnenia ústavný súd poukazuje na ustálený právny názor, podľa ktorého právo na spravodlivý proces neznačí právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom (II. ÚS 3/97, II. ÚS 173/07).

Odôvodnenie namietaného uznesenia najvyššieho súdu tak predstavuje dostatočný základ pre jeho výrok, pretože sa opiera o náležité vysvetlenie právnej úvahy a vyčerpávajúcu odpoveď poskytnutú sťažovateľovi zo strany najvyššieho súdu, na ktorej tento postavil svoje rozhodnutie. Ústavný súd tak považuje odôvodnenia jeho rozhodnutia za dostatočné a nevybočujúce z limitov čl. 46 ods. 1 ústavy, ako ani čl. 6 ods. 1 dohovoru.

2.3 Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 dohovoru ústavný súd uvádza, že toto sťažovateľ vo svojej podstate odvodzoval od porušenia základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru). Vyplýva to z jeho tvrdenia, podľa ktorého „*Vzhľadom na... porušenie práva na spravodlivý proces... je sťažovateľ ale názoru, že uznesením Krajského súdu Trnava... bolo porušené aj právo sťažovateľa na osobnú slobodu*“. Pretože ústavný súd nezistil zásah do základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a do jeho práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napádanými postupmi a rozhodnutiami všeobecných súdov, nemohlo byť porušené ani jeho právo na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože sťažnosť bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa (zrušiť uznesenie najvyššieho súdu, vrátiť mu vec na ďalšie konanie, priznať mu finančné zadosťučinenie a náhradu trov právneho zastúpenia), rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2013